

**Ryta Kozłowska, Witold
Hensel, Boško Babič**

**Prilep S. R. Macedonia. Stanowisko
"Morkowe Kule - Gówna Porta"**

Informator Archeologiczny : badania 11, 298-299

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Emira Kurkumasa. W tym czasie oczyszczono północny dziedziniec grobowy przylegający do Mauzoleum oraz zakończono dokumentację konserwacji minaretu. Ukończono również montaż marmurowej wykładziny w tzw. "liwanie kibla", zaś na minerecie założono zrekonstruowane balustrady kamienne oraz chełm z kopułką. Przeprowadzono również badania antropologiczne szumifikowanych pochówków w dziedzińcu północnym przy mauzoleum.

JUGOSŁAWIA

PRILEP S.R.Macedonia
Stanowisko "Morkowe Kule-
Główne Porta"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej Muzeum Narodowe
w Prilepie

Pracami terenowymi kierowała mgr Ryta Kozłowska. Kierownik ekspedycji ze strony polskiej - prof. dr W. Hensel. Kierownik strony macedońskiej Dyrektor Narodowego Muzeum w Prilepie Boško Babić. Finansowało Narodowe Muzeum w Prilepie. Ozwarty sezon badań. Twierdza z okresu wczesnego średniowiecza, ślady okresu hellenistycznego.

Stanowisko dalszą kontynuację programu realizowanego w ramach umowy między IHKM PAN a Muzeum Narodowym w Prilepie.

Prace wykopaliskowe skoncentrowały się na dokończeniu eksploracji warstw kulturowych w wykopie I, przylegającym od strony południowej do odkrytych, w latach ubiegłych pomieszczeń kamiennych. W wyniku odsłonięto pozostałości kamienne, stanowiące fundament 2 domostw oraz w ich pobliżu 2 murów zalegających od strony wschodniej i południowej.

Wypełniska domów stanowiła warstwa ziemi o miąższości około 0,5 m, charakteryzująca się barwą szaro-brunatną, przemieszana z soczewami gliny barwy pomarańczowej. Z warstwy wyeksplorowano materiał ceramiczny, należący w całości do okresu hellenistycznego.

Pod wypełniskiem domostw odsłonięto jamy wykute w skale. Posiadały one zróżnicowane kształty i rozmiary, w większości nie zawierały inwentarza ruchomego. Z niektórych tylko wydobyto fragmenty naczyń, które w przeważającej części chronologicznie równoczesne z materiałem wyeksplorowanym z domostw, zdarzają się jednak także fragmenty naczyń, które roboczo można datować na późny okres brązu lub wczesny okres żelaza.

Oba nowo odsłonięte mury podobne są w konstrukcji do muru nr 39 z wykopu nr 15 oraz do fragmentów murów odsłoniętych w wykopie nr 22B. Mury te ze względu na swą konstrukcję nie są związane z kamienną architekturą wczesnośredniowieczną odkrytą w latach ubiegłych.

Reasumując wyniki wolno postawić roboczą hipotezę, iż od-
sznité ślady obu domostw oraz odkryte nowe mury ilustrują naj-
wocześniejszą fazę zabudowy na Markowych Kulach to jest z okresu
hellenistycznego. Utrzymujący się w literaturze przedmiotu po-
gład, iż powstanie zabudowy, na tym stanowisku, jest związane z
zakładami obronnymi, które należy odnieść do wczesnego okresu
średniowiecza, nie wyklucza istnienia tych zakładów w okresie du-
żo wocześniejszym. W wyniku tegorocznych odkryć zagadnienie to wy-
daje się być nieco rozświetlone.

PRILEP-VAROS^{XI}, S.R.Macedonia

Museum Narodowe w Prilepie
Zakład Archeologii Uniwersy-
tetu im. M. Curie -
Skłodowskiej w Lublinie

Badania prowadził mgr Sławomir Jastrzębski pod
kierunkiem Bożko Babica. Finansowało Museum Na-
rodowe w Prilepie. Pierwszy sezon badań. Stano-
wisko - Cerkiew św. Atanasa. Osada XII-XIV w.

Stanowisko położone jest u stóp góry Markowe Kule w zakolu
drogi prowadzącej do klasztoru św. Michała Archanioła. Stanowi
północny skraj średniowiecznej osady Varos. Eksplorację prowa-
dzono w dwóch wykopach /5x5/ - ćwiartki 52 i 62. W trakcie wy-
kopalisk odsłonięto na głębokości około 40 cm południowy frag-
ment silnie zniszczonej konstrukcji kamiennej, prawdopodobnie
budynku mieszkalnego /6x5/. Za taką interpretacją przemawia wy-
stąpienie w południowej partii obiektu obrobionych płyt kamien-
nych tworzących rodzaj podłogi uszpełnionej w innych partiach
nieobrobionymi kamieniami /w partii zachodniej fragment muru/.
W centrum na poziomie podłogi znajdowało się palenisko. Kilka
dalejszych palenisk /pieców/ odkryto w pobliżu obiektu na głębo-
kości 60-80 cm. Niektóre w nich służyć mogły do wytopu żelaza,
na co wskazuje duże nagromadzenie żużla w warstwie kulturowej.
Głębokość warstwy kulturowej/calcem jest skaliste podłoże/ od
160 do 210 cm. Wyróżniono dwie fazy użytkowania terenu. Górna
warstwa związana z obiektem i paleniskami, oraz dolna, z któ-
rej pochodzą dwa duże naczynia. Oddzielone są warstwą prze-
syconą węglem drzewnym.

Ceramika obu warstw nie różni się zasadniczo: w dolnej
występuje ceramika XII-XIII w., w górnej od XIII w. po nowo-
żytną. W obu warstwach odkryto bardzo dużo przedmiotów związa-
nych z tkactwem oraz m.in. monety od greckich po monety cara
Dusana /pok. XIII w./ datującą obiekt kamienny. Najciekawszym
zabytkiem okazują się brązowa hellenistyczna figurka wojow-
nika zachowana w b. dobrym stanie.

Zabytki znajdują się w Museum Narodowym w Prilepie.

Badania będą kontynuowane.